

Králova Lhota

Kraj: Královéhradecký

Správní obvod: Dobruška

Nadmořská výška: 265 m n. m.

Počet obyvatel: 266

Adresa URL: www.kralovalhota.cz

Okres: Rychnov nad Kněžnou

GPS souřadnice: 50.294408N, 15.999013E

První pís. zmínka: 1356 (668 let)

PSČ: 517 71

Historie obce Králova Lhota

Nejstarší období existence obce souvisí s kolonizačními snahami panovníků. Původně byla oblast od Hradce Králové až k pohraničním horám majetkem panovníka. Majetkem velkým, ale bezcenným, neboť se jednalo o území pokryté hlubokými hvozdy, táhnoucími se až k hranicím, které protínaly pouze obchodní stezky a jinak byly zcela pusté. Král zde rozhodoval o udělování lén a jednou z jeho hlavních snah bylo tato rozsáhlá území osídlit. V době vlády Přemysla Otakara I. (1197-1230) probíhala na území východních Čech tzv. první kolonizační vlna. Jejím úkolem bylo zakládání osad a hospodářské využití těchto lokalit na pokraji pohraničního hvozdů a u významných zemských stezek. V naší oblasti vycházely tyto snahy především z Hradce Králové a také z Opočna, které bylo tehdy vůbec nejvzdálenějším osídleným místem v tomto hvozdě. Celé území mezi řekami Labem, Metují, Orlicí a Dědinou pokrýval v té době hvozd, který se jmenoval Království. Právě na pokraji tohoto hvozdů se usadili první osadníci a založili dnešní vsi Starý Ples, Újezd Skalice (Česká Skalice), Roztoky, Šestajovice, Černilov a Jasennou. Zvláštní místo mezi těmito sídly zaujímá klášter Svaté Pole, dnes Klášter nad Dědinou, který byl mimo jiné velkým střediskem pro druhou kolonizační vlnu směřovanou odtud do nitra Orlických hor. V druhé vlně tzv. vnitřní kolonizace pronikali osadníci dovnitř hvozdů. Tato kolonizace probíhala za Přemysla Otakara II. (1253-1278), který povolal osadníky z německých zemí a osadil je lokačně na těchto územích. Kolonizace vyvrcholila v době vlády Václava II. na přelomu 13. a 14. století. V královském hvozdě a při zemských stezkách, na jejich křižovatkách a při brodech vymýtili kolonisté lesy a na vydobyté půdě počali hospodařit. Nově vzniklé obce nesly původně německá jména, obec Königswald (Králov Les) prvně doložená kolem roku 1300 je dnešní České Meziříčí. Ves Königsfeld (Královo Pole) je dnešní Králova Lhota, jenž byla založena osadníky z Horního Saska před rokem 1346. Z důvodu malých výnosů Němci brzy vesnice opustili a na jejich místo přišli lidé z okolí. Písemně je Králova Lhota poprvé doložena roku 1356 v souvislosti s vykonáváním patronátního práva ke zdejšímu kostelu panem Hynkem z Dubé. Kostel sv. Zikmunda stál již tehdy pravděpodobně ve stejné podobě, jak jej známe dnes. Střílnová okénka v prvním i druhém patře věže svědčí o tom, že kostel měl mimo jiné i funkci útočiště. Kostel byl zasvěcen sv. Zikmundovi, světcovi, jehož ostatky přivezl do Prahy císař Karel IV. To nám dává představu o přibližném datu dobudování kostela, neboť tento světec byl v době panování "Otce vlasti" v Čechách, jak by se dnes řeklo, velmi populární. Roku 1641 kostel vyhořel, ale již roku 1644 byl obnoven a byly zavěšeny tři nové zvony. Ty přetrvaly málem tři staletí, žele první světovou válku nikoliv. V té byly dva zvony zrekvírovány vojskem, rozbity a odvezeny. Dnes má kostel pouze jeden zvon. V roce 1999 byla provedena generální oprava šindelové krytiny věže a v roce 2000 bylo nainstalováno halogenové osvětlení, jehož reflektory nasvětlují tuto krásnou dominantu obce v noci a činí z

ní bod viditelný z velké vzdálenosti. První známý držitel Králový Lhoty byl Hynek z Dubé, jenž postoupil některé své majetky jako věno své manželce Jitce z Meziříčí. Potomci Hynka z Dubé vládli ve Lhotě až do začátku 15. století, kdy část majetků získal Hynek z Náchoda na Adršpachu a Červené Hoře. Ten vedl v letech 1407-1418 spor o majetek Jitky z Meziříčí. Ta svůj podíl uhájila. Hynek z Náchoda prodal roku 1454 své majetky ve Lhotě za 14 kop grošů a s dvory. V roce 1456 získal odúmrt' po Jitce z Meziříčí pan Vratislav z Mitrovic. Roku 1500 postoupil pan Petr Adršpach z Dubé na Náchodě a Rýzmburce veškerý svůj majetek v Králově Lhotě, devět dvorů kmetcích rychtu a kostelní podací panu Mikuláši ml. Trčkovi z Lípy, který připojil Lhotu k Opočenskému panství. Roku 1582 bylo ve Lhotě 18 rolníků osedlých a 110 osob. Mezi lety 1608-1611 byl pánem jednoho selského dvora ve Lhotě pan Lenz Likkerštorfu (uveden v reg. Dobrušské coby svědek). Poté co byl hrabě Adam Erdman Trčka z Lípy spolu s Valdštejnem v Chebu 25. února 1634 zavražděn, přišli Trčkové o své panství. Císař Ferdinand II. jej dal 28. prosince 1635 do zástavy hrabatům Rudolfovi a Jeronýmovi Colloredům z Wallsee. Příslušníci tohoto původně italského šlechtického rodu zastávali mnohdy vysoké státní, vojenské i církevní úřady ve službách Habsburků. Právě jako část odměny za prokázanou věrnost při likvidaci Valdštejnova proticísařského spiknutí obdrželi Colloredové též Opočenské panství. Toto panství vlastnil rod Colloredů, od roku 1789 již Colloredo-Mansfeldů, prakticky až do druhé světové války. Třicetiletá válka prošla Čechami a zanechala po sobě zmar, válkou a epidemiemi zdecimované obyvatelstvo i rozvrácené hospodářství. Ani naděje evangelíků na opětovné zrovnoprávnění jejich víry se nesplnily a tak mnoho lidí opustilo rodnou zemi a odešlo za svou vírou tam, kde bylo volněji. I ze Lhoty odcházeli lidé. Mnoho lidí odešlo ze Lhoty v době I. slezské války. Roku 1742 obsadila pruská vojska velkou část Moravy a severní Čechy. Lidé podlehli lákavým slibům pruského generála svobodného pána z Kalksteinu a hromadně odcházeli do Slezska. Královu Lhotu takto opustilo 41 osadníků, z toho někteří, jako Martin Jirsák z č.7, Jan Kouba z č.54, Matěj Kouba z č.63 a jiní, se nechali naverbovat jako rekruti do pruského vojska. Za II. slezské války roku 1744 bylo ve Lhotě ubytováno 50 důstojníků, 32 služebníků a 3126 vojáků pruského vojska. Pobýtem vojska velmi trpělo domácí obyvatelstvo a letopisy uvádějí, že velké množství usedlostí zaniklo právě vlivem války a plněním ať vojáků pruských neb královských (rakouských). Prusové obsadili Lhotu i v sedmileté válce a to hned dvakrát, v roce 1756 a 1758. Musím poznamenat, že na rozdíl od předešlých válek byli nyní považováni valnou většinou domácího obyvatelstva za nepřítel a také se tak chovali. V roce 1758 leželi prušští vojáci na místním hřbitově táborem, kostel vyrabovali, hřbitovní zeď na několika místech probořili a do vzniklých proluk postavili děla, která namířili na hradeckou silnici. Odtud patrně očekávali příchod Rakušanů. Že mělo domácí obyvatelstvo válek dost a nechťelo o nějakém válčení už ani slyšet, natož se dát dobrovolně odvést na vojnu, dokládá soudní zápis Hrdelního soudu města Dobrušky. Před ním stanul 20. listopadu roku 1757 dvacetiletý Jan Bašek z Králový Lhoty. Ten utekl před násilným odvodem ze vsi. Rychtář a konšelé jej pěšky i na koních pronásledovali. Když ho dohnali, zuřivě se bránil a konšela Samuela Jarkovského bodl do stehna nožem. Ten zřejmě vykrvácel, neboť během necelé hodiny zemřel. Bašek v nastalém zmatku utekl a v Chrudimi se asi ve snaze, co nejlépe se ukrýt, dal naverbovat k vojsku - jaká ironie osudu! Byl ale odveden do Hradce Králové, a zde jej někdo poznal. Byl uvězněn a předán dobušskému právu. Odsouzen byl na dva roky nucených prací. Zdali potom musel ještě jít odsloužit vojnu se již neuvádí a je těžké posoudit, co bylo vlastně horší, zda káznice nebo doživotní vojenská služba. K boji u Lhoty došlo v roce 1778 ve válce o dědictví bavorské. Tato šarvátko je známa ve vojenských dějinách jako "Srážka u Králový Lhoty". Boj trval 5 hodin, Rakušané v něm ztratili 2 důstojníky a 38 mužů, Prusové 3 důstojníky a 43 muže. Po boji pruský oddíl ustoupil k

Vlčkovici. Prusko-rakouská válka v roce 1866 Lhotu obešla, ačkoliv pamětníci vyprávěli, že na Chlum bylo v onom červencovém dni z Třešňovky dobře vidět a střelbu jako vzdálenou bouřku též slyšeli. Potíže pro lhotecké začaly až na podzim, kdy Prušáci již naše území opouštěli. První světová válka zasáhla do života obce stejně jako celé země velmi tvrdě. V průběhu let 1914 až 1918 bylo povoláno do zbraně a odvedeno 145 mužů. Z tohoto počtu jich 22 padlo na frontě, nebo zemřelo na následky utrpených zranění v lazaretech a nemocnicích. Nezvěstných bylo pět. Zraněno bylo 24, z nich jeden přišel o nohu. V zajetí bylo 22 mužů. Do legií vstoupilo 6, dva v Rusku a čtyři v Itálii. Roku 1926 byl obětí války odhalen pomník. V průběhu druhé světové války zahynul jeden občan obce. Po skončení druhé světové války nastala v obci velká úleva a občané získali opět víru v budoucnost. Začala se obnovovat demokracie na principech první republiky. I zde muselo dojít k vyrovnání se s útrapami války. Poválečná historie obce V září 1945 bylo zahájeno v obvyklou dobu vyučování na zdejší škole. Velkou událostí pro obec byla návštěva tehdejšího ministra školství akademika Zdeňka Nejedlého. V padesátých letech i v této obci probíhala přesvědčovací akce ke kolektivizaci a přípravy na vznik Jednotného zemědělského družstva. I když tato akce byla organizována z centra, nedosáhla v obci brutálních rozměrů, nikdo nebyl vystěhován a nikdo nebyl pronásledován. Lidé se jen těžko loučili se svými pozemky a hlavně s malými hospodářstvími. Nakonec družstvo bylo založeno a postupně dosahovalo dobrých výsledků. Podařilo se vystavět dva nové kravíny, porodnu a výkrmnu vepřů, odchovnu pro býky a další provozní jednotky. V šedesátých letech byla většina praceschopného obyvatelstva zaměstnána v družstvu. Přes určité výhrady zemědělci byli spokojeni, protože kromě dobrých výsledků práce měli i kulturní a společenské vyžití. Postupně se vylepšoval sociální program a družstevníci měli možnost poznávat nejenom krásy naší republiky, ale byly organizovány i zájezdy do zahraničí. Vysokou úroveň měly i výroční schůze, které byly vždy spojeny s hodnotným kulturním programem. Nastalo ovšem postupné slučování do velkých celků, nejprve sloučení s ;družstvem ve Skršicích a Jílovici, později byl vytvořen velký celek s centrem v Českém Meziříčí. Družstvo v Králově Lhotě od této doby trpělo tím, že všechny provozy byly přestěhovány do okolních vesnic a zde zůstala jen prvovýroba, která do značné míry zatěžovala životní prostředí. Zvláště v osmdesátých letech, kdy centrum bylo přemístěno do Českého Meziříčí se nepodařilo členům představenstva z Králové Lhoty prosadit akce, které by napomohly rozvoji naší obce. Zvláště bolestné bylo to, že všechny byty se stavěly v Českém Meziříčí, případně v Jílovici a Rohenicích, ale ve zdejší obci zůstalo jen u příprav a plánů. JZD v tomto období centralizace málo spolupracovalo s MNV Králova Lhoty na rozvoji obce. Jiná situace byla v tehdejší národní výboru. I přes tlaky jak po linii samosprávy, tak i po linii politické se podařilo vždy udržet samostatnost národního výboru a nedošlo ke sloučení obce se střediskovou obcí v Českém Meziříčí. Králova Lhota byla samostatnou "oázou" obklopenou ze všech stran velkými celky střediskových obcí. I přes určitou nepřízeň nadřízeného okresního národního výboru se podařilo sehnat dostatek finančních prostředků na vybavení obce. Podařilo se vybudovat novou kanalizaci a s tím i po téměř celé obci kvalitní chodníky. Byly opraveny místní komunikace a zcela nově byla vybudována místní komunikace spojující Královu Lhotu se Skršicemi. Byly vystavěny nové autobusové čekárny a v akci "Z" byla postavena nová, moderní prodejna Jednoty. Po zrušení školy v roce 1961 byla budova opravena na úřadovnu národního výboru a mládež dostala do správy klubovnu. Ve středu obce byla přestavěna hasičská zbrojnice a po výkupu pozemku byla nově upravena požární nádrž. Toho všeho bylo možné dosáhnout díky starosti tehdejšího předsedy MNV pana Miroslava Jarkovského a nezměrného úsilí a všeobecné péči o vzhled obce tehdejšího tajemníka pana Josefa

Fňouka. Králova Lhota vešla do povědomí v širokém okolí jako "obec růží". Oba dva funkcionáři nejsou již mezi námi, ale svou prací si postavili pomník, který ještě po mnoho let bude na očích příštím generacím. Ke konci osmdesátých let došlo ve společnosti k převratným změnám díky mezinárodní situaci a dohodám mezi mocnostmi. Běh událostí se dotkl i života v obci. Nepodařilo se však rozpoutat politické násilí, jako tomu bylo jinde. Na malé vesnici se lidé dobře znají po celé generace a není třeba se zviditelňovat jinak. Většina lidí vždy hodnotila a hodnotí občany podle toho, co vykonají pro obec, jak žijí a jak se chovají. Nepotřebují k tomu politická kritéria. Při dalších volbách do obecního zastupitelstva byl starostou zvolen pan Josef Zemánek a zástupcem starosty pan Dr. Milan Pavelka. Do čela obce tito funkcionáři byli zvoleni i při posledních volbách. Nové zastupitelstvo čekalo mnoho neobvyklých úkolů a závažných rozhodnutí. Určitou brzdou bylo a je nedostatek finančních prostředků, které má obec k dispozici. Daňová výtěžnost z obce je minimální, protože chybí podnikatelské subjekty a pokud zde jsou, daně odvádějí v jiných obvodech. Přesto však se podařilo odkoupit od Jednoty v rámci privatizace budovu prodejny, zmodernizovat jí a zachovat prodej základních potravin a potřeb v obci. Byla zmodernizována telefonní síť v obci, podařilo se do obce zavést vodovod. Byly vyasfaltovány místní komunikace a byly opraveny chodníky ve středu obce. Po létech chátrání se podařilo obnovit veřejnou zeleň, vysázel nové růže ve středu obce. V letošním roce byla značným nákladem zmodernizována budova obecního úřadu a opraven obecní byt. V Králově Lhotě poprvé bylo upraveno noční osvětlení kostela sv. Zikmunda a pomníků v obci. V roce 2001 byly zahájeny intenzivní práce na vybudování plynové přípojky do obce. V roce 1987 bylo uspořádáno setkání rodáků obce při příležitosti odhalení pamětní busty akademického sochaře Karla Hladíka, slavného rodáka z naší obce. Po třinácti letech se obdobná akce opakuje. Je to příležitost k tomu, aby se občané, rodáci a přátelé Královky Lhoty seznámili s její slavnou historií i úspěšnou současností.

Lhota značí lhůta, prodlení, sečkání, neb dobu určenou smlouvou. Poněvadž od starodávna bývaly nové osady na jistou lhůtu od poplatků osvobozeny, jsou zvány „Lhotami“. Osadníci, kteří se usadili na gruntech královských, byli také na určitou „Lhůtu“ osvobozeni od poplatků, a proto osadě dali jméno Lhota Králova. Bylo to v době zakládání osad za Přemysla Otakara II. V seznamu desátků pro krále Václava r. 1384 vypsáných jmenuje se plebánie Kunigswald sive Meziříčí, jakož i Kunigsfeld (Králova Lhota). Stará pověst vypravuje, že Lhota patřila k věnu královny vdovy. Královna tu prý kdysi povila synka na místě, kde je nyní č. 63. Dosud prý je v kůlně statku kolébka ze zlata hluboko v zemi zakopaná. Proto je na obecní pečeti kolébka s královskou korunou a poštovní trubkou. Jiná verze praví, že Lhotou kdysi projížděl na cestě do Polska sám král. Když tábořil ve vsi, přijel rychlý posel z Prahy, který oznámil králi radostnou zvěst, že královna povila syna. Kostel situován na vyvýšeném místě uprostřed hřbitova ve východní části obce je výraznou dominantou celé okolní krajiny. Původní gotický kostel je připomínán již v roce 1344, ale dle mínění faráře Spirocha byl kostel postaven okolo roku 1306 za Karla IV., kdy bylo tělo sv. Zikmunda do Prahy přivezeno. Roku 1641 celý kostel i s věží vyhořel. Byl obnoven v letech 1641-44 a byly do něho pořízeny nové tři zvony. Při požáru se zřítíla klenba v presbytáři. Zcela obnoven byl roku 1679, ale v roce 1759 došlo k dalšímu jeho poškození. Do dnešní podoby byl vystavěn v roce 1771.

